

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

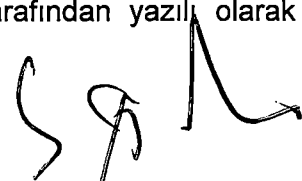
Tarih : 17 Temmuz 2026

Sayı : 19816

46734

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Akın GÜRLEK** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

Anayasa Mahkemesi, 10 Temmuz 2025 tarihli kararıyla, kamu görevlilerinin görevi nedeniyle işledikleri işkence, eziyet ve kötü muamele niteliğindeki fiillerde Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB) kurumunun uygulanabilmesinin, Anayasa'nın 17. maddesinde devlete yüklenen etkili soruşturma, orantılı ceza verme ve mağduriyetleri giderme yükümlülükleriyle bağdaşmadığını tespit etmiştir.

Mahkemeye göre bu tür ağır insan hakları ihlallerinde HAGB kararı verilmesi, mahkûmiyet hükmünün hukuken sonuç doğurmaması anlamına gelmekte; bu durum failerin fiilleriyle orantılı biçimde cezalandırılmaması ve mağdurların adalet beklentisinin karşılanmaması sonucunu doğurmaktadır.

Bu kararın ardından hazırlanan Dördüncü Yargı Paketi, HAGB kurumunu tamamen ilga etmemekte; bunun yerine sistemi yeniden düzenlemekte ve kapsamını netleştirmektedir. Buna göre iki yıl veya daha az süreli hapis cezaları ile adli para cezalarında HAGB uygulanmaya devam edecek; ancak işkence, eziyet ve kamu görevlisinin görevi nedeniyle işlediği Anayasa'nın 17. maddesi kapsamındaki suçlarda artık HAGB kararı verilemeyecektir.

Söz konusu düzenlemenin yasama denetimine tabi kılınması, hukukun üstünlüğü ile temel hak ve özgürlüklerin etkin korunması bakımından zorunludur.

Bu bağlamda;

1. 10 Temmuz 2025 tarihli Anayasa Mahkemesi kararı öncesinde, kamu görevlilerinin işkence ve eziyet fiillerinde verilen HAGB kararları nedeniyle mağdurların hangi hukuki yollara başvurduğu tespit edilmiş midir? Bu kararlarda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi uyarınca mağdurların itiraz hakkını etkin biçimde kullanıp kullanamadığına ilişkin Bakanlığınızca yürütülen herhangi bir izleme çalışması bulunmakta mıdır?
2. Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında kötü muamele, işkence ve eziyet suçlarından açılan davalarda bugüne dek kaç davada HAGB kararı verilmiştir? Bu kararların ne kadarı kesinleşmiş, ne kadarı itiraz aşamasındadır ve yeni düzenleme çerçevesinde bu davaların yeniden görülmesi için herhangi bir yasal mekanizma öngörülmüş müdür?
3. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi, işkence ve insanlık dışı muameleye ilişkin davalarda devlete etkili soruşturma ve orantılı ceza verme yükümlülüğü getirmektedir. Bakanlığınız, kamu görevlilerinin bu kapsamdaki fiillerine yönelik HAGB kararları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye aleyhine açılmış ya da sonuçlanmış kaç dava bulunduğunu tespit etmiş midir ve bu davalarda ödenen tazminat miktarları nedir?
4. Dördüncü Yargı Paketi ile getirilen düzenleme, işkence ve kötü muamele suçlarında HAGB uygulanmasını yasaklayan istisnayı yalnızca yeni açılacak davalara mı uygulamaktadır,

yoksa düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla derdest olan ya da daha önce kesinleşmiş olan HAGB kararlarını da kapsayıp kapsamadığı değerlendirilmekte midir? Anayasa'nın 38. maddesindeki lehe hüküm ilkesi bu bağlamda nasıl yorumlanmaktadır?

5. Yeni düzenleme, Anayasa'nın 17. maddesi kapsamındaki kötü muamele sayılabilecek suçlarda HAGB'yi yasaklarken "kamu görevlisinin görevi nedeniyle işlediği" ibaresine yer vermektedir. Bu ibarenin yorumlanmasında hangi ölçütler esas alınacaktır? Fiil, mesai saatleri dışında ya da resmi kimlik kullanılmaksızın gerçekleştirildiğinde "görev nedeniyle işlenme" şartının oluşup oluşmayacağına dair Bakanlığınızca bir uygulama kılavuzu ya da yönerge hazırlanmış mıdır?
6. 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu uyarınca HAGB kararları adli sicile işlenmemektedir. Bu durum, işkence ve kötü muamele faillerinin aynı suçu işlemeleri hâlinde geçmiş sicillerinin dikkate alınmaması sonucunu doğurmaktadır. Bakanlığınız, faillerin mükerrer fiilleri nedeniyle mağdur olan kişilerin hak kayıplarını gidermek amacıyla adli sicil kayıtlarının kapsam ve içeriğini yeniden düzenlemeyi değerlendirmekte midir?
7. Anayasa Mahkemesi, 10 Temmuz 2025 tarihli kararında anayasaya aykırılığı tespit edilen hükmün yürürlükte kalacağı süre ile yasakoyucuya tanınan düzenleme süresi bakımından herhangi bir belirleme yapmış mıdır? Yargı paketi bu kararın hemen ardından mı gündeme getirilmiştir, yoksa düzenleme girişimi daha önceden başlatılmış bir sürecin ürünü müdür? Bu iki süreç arasındaki koordinasyon nasıl yönetilmiştir?
8. Yeni düzenlemede iki yıl ve altındaki hapis cezaları ile adli para cezaları için HAGB uygulanmaya devam edecektir. Kamu görevlisinin görevi nedeniyle gerçekleştirdiği hafif nitelikteki kötü muamele fiillerinin iki yılın altında cezalandırılması hâlinde —söz konusu fiil Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında olsa dahi— HAGB'den yararlanılıp yararlanılamayacağına dair bir yasal güvence mekanizması öngörülmekte midir? Bu boşluk hâkimin takdir yetkisi çerçevesinde mi doldurulacaktır?
9. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında, kamu görevlilerinin işlediği işkence ve kötü muamele fiillerine dayalı tam yargı davaları ile tazminat başvurularında bugüne kadar ne kadarlık bir ödeme yapılmıştır? Ceza davasında HAGB kararı verilmesi, mağdurun idare mahkemesindeki tazminat talebini olumsuz etkilemiş midir?
10. 5271 sayılı CMK'nın 231. maddesi, HAGB kararlarına itiraz hakkını katılana ve cumhuriyet savcısına tanımaktadır. İşkence ve kötü muamele suçlarını kapsayan davalarda cumhuriyet savcılarının HAGB kararlarına itiraz etme oranı nedir? Bu oranın düşük olduğu tespit edilmişse Bakanlığınız savcılık denetim mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla hangi önlemleri almıştır?
11. Bakanlığınız, yeni HAGB istisnasının kamu görevlileri arasında hukuka aykırı fiillerin önlenmesi açısından caydırıcı bir etki yaratıp yaratmayacağını değerlendirmiş midir? Bu konuda herhangi bir etki analizi ya da kriminolojik çalışma yürütülmüş müdür? Söz konusu değerlendirmeler yargı paketinin hazırlık sürecine yansıtılmış mıdır?
12. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 148. maddesi kapsamında Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurularda, kamu görevlilerinin işkence ve kötü muamele fiillerinde HAGB uygulanmasına ilişkin şikâyetlerin hangi oranda kabul edildiği tespit edilmiş midir? Bu başvurularda Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin ihlal edildiğini saptamış ve ilgili mahkemelerden kararların yeniden incelenmesini talep etmiş midir?
13. BM İşkenceye Karşı Komite (CAT) ve Avrupa Konseyi İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) başta olmak üzere uluslararası denetim organları, Türkiye'deki işkence ve kötü muamele davalarında HAGB uygulanmasını eleştiren raporlar yayımlamış mıdır? Bakanlığınız bu raporlarda dile getirilen kaygılara yanıt vermiş midir ve yeni yasal